

LA BRESSOLA: EDUCACIÓ GLOBAL

Àdam Bertran i Martínez
Mestre d'Educació Infantil
Mestre i coordinador

RESUMEM

"La Bressola: educació global"

La Bressola, una escola surgida del desig de recuperar el uso habitual del català en la Catalunya Nord, ha resultat ser mucho més que esto. Con discurso pedagógico propio debido a la organización en vertical (niños y niñas de diferentes edades en la misma aula) y el trabajo cooperativo, el trabajo por proyectos y el uso del método inmersivo de aprendizaje de la lengua, resulta un sistema de eficacia contrastada y de éxito notable. La autonomía, la libertad, la responsabilización... son valores recurrentes a la hora de presentar La Bressola.

ABSTRACT

"La Bressola: global education"

La Bressola, is a school whose main aim was and is to revive the Catalan as a used (and useful) language in Catalunya Nord, however it is more than this. La Bressola has her own pedagogic speech due to the vertical organization (there are children of different ages in the same class), her cooperative work, working about projects and the method of immersion in order to learn a language. All this make a confirmed, efficient and successful system of learning. La Bressola use to be presented by the values like autonomy, freedom, and responsibility.

La Bressola, una escola que va néixer fa trenta-sis anys amb un objectiu utòpic s'ha convertit en una realitat a la Catalunya Nord, on actualment hi ha set escoles d'infantil i primària i un col·legi de secundària repartits en diferents localitats.

Aquest objectiu de La Bressola de fer una escola catalana i en català està supeditat a un vertader objectiu genèric i ampli: recuperar l'ús lingüístic del català al territori nord-català.

Una mestra (Úrsula Ferrer) va començar la tasca d'ensenyar una llengua i en una llengua gairebé perduda a deu infants de fins a cinc anys. La idea era convertir el català en llengua vehicular i d'aprenentatge entre els alumnes. D'això en diem immersió.

LA IMMERSIÓ

A La Bressola la immersió esdevé una realitat constant. Partint d'una base en què un gran percentatge d'infants que entren a les nostres escoles no entenen ni estan habituats a sentir el català, l'escola és l'únic referent lingüístic que tenen en aquesta llengua. Així doncs, la missió és aconseguir el major nombre de situacions reals i quotidianes en català, per tal que els infants puguin extrapolar-lo a la seva vida real.

Quan mengem a la cantina, el català no només és la llengua d'ús, sinó que aprofitem per introduir nou vocabulari que fora de l'escola possiblement mai no sentirien. Al pati, juguem amb els infants presentant-los nous jocs i habituant-los a jugar entre ells també en català.

Quan esmorzem a la classe, entre tots, parlant, comentant el que vam fer ahir, o el que farem durant el dia comentem preocupacions, alegries, nous projectes...

Fins i tot quan marxem de Classe Verda (colònies) aprofitem mo-

ments generalment nous, en què introduïm lèxic i frases relacionades amb la nit, el sopar, la dutxa...

Així doncs, la immersió és l'eix a través del qual s'organitza tota l'activitat educativa. Tota l'activitat des de l'inici de l'escola fins a la darrera hora del dia està en correlació amb la preservació del bon nivell comunicatiu i immersiu en català.

El defuig de la imposició, de l'obligació, del *viure-ho malament* per part de l'infant és una constant de la nostra pràctica professional. Intentem a tot moment buscar aquells mecanismes per tal de fer que la llengua catalana sigui un objecte de desig de ser après, tinguin alicients, avantatges, possibilitats per part dels infants.

Francesc Franquesa, director pedagògic de les escoles La Bressola, va fer el paral·lelisme entre la cèl·lula reproductora dels Ascomicets (com la Tòfona) i la tasca docent dels mestres de La Bressola en relació a la llengua. Precissament aquests fongs creen petites espores que un cop madures són expulsades amb força a l'aire per tal de generar nous individus.

Franquesa relaciona els ascomicets (ASC) amb tres processos imprescindibles per tal d'aconseguir el contagi lingüístic desitjat:

- **ANTICIPACIÓ:** Hem d'anticipar-nos i proporcionar-los les paraules en català per a dir-nos allò que tinguin menester. Una altra vessant de l'anticipació és la limitació dels espais sonors existents, per evitar que s'estableixi una comunicació en francès. Això no cal confondre-ho amb una privació de la llibertat d'expressió, sinó que l'objectiu és que l'infant se senti en una situació real d'immersió lingüística on el francès és inexistent i el català és l'única llengua de comunicació i d'aquí els esforços per a

tenir-ne un bon domini des d'edats primerenques.

SEDUCCIÓ: El nostre objectiu és el de fer aflorar l'atracció que posseeix la llengua per tal que els infants s'hi sentin seduïts. El nostre acompanyament és constant en tot moment (no confondre amb el rol de company) ajudant l'infant a trobar aquelles estratègies per recordar els mots, oracions... de manera que pugui arribar a sentir-se seva la llengua catalana. Així doncs, cal defugir en tot moment de la prohibició i/o la correcció del francès, sinó que pretenem aconseguir l'espontaneïtat en l'ús del català en tots els moments de la vida.

El viscut positiu dels ex-alumnes és evident. Aquests continuen assistint a activitats que realitzem a La Bressola, venen a visitar els seus ex-mestres, la seva ex-escola... L'èxit és la seducció proporcionada.

CORRESPONSABILITZACIÓ: Tota aquesta feina però no la podem fer sols. Els infants han de fer-se co-partípeps d'aquesta tasca, de manera que la inèrcia es retroalimenta entre tots els components de la classe (no només els adults). Amb això aconseguim que els mestres donem eines i estratègies als infants per ajudar-se entre ells i, per altra banda, els infants més grans són generadors de llengua amb els més petits, aportant-los nou vocabulari i noves estructures. Els grans (tant de la classe com de l'escola) són coneixedors de la seva important tasca i ajuden en tot moment a catalanitzar l'entorn. Cal tenir en compte que a l'escola gairebé tots tenen el rol de petits i grans alhora per tan, tots comparteixen un doble rol que els ajuda, sens dubte, a créixer i desenvolupar-se amb les eines que els permet trobar el seu espai a cada moment de la vida.

Per a fomentar aquests moments de trobada entre els alumnes, l'organització de la classe es fa generalment per projectes. La verticalitat és una estratègia al servei de la immersió, però també de la pedagogia i de l'aprenentatge. El treball per projectes i la verticalitat ens faciliten el poder fer un treball individual i adaptat a cada infant i un aprenentatge global per part de tots els infants.

També però, hi ha moments d'aprenentatge sistemàtic que complementen (i en cap cas substitueixen) allò après prèviament per part dels alumnes, amb una intervenció de l'adult molt més directa en els casos que així ho requereixin, reforçant allò que encara genera dubtes.

És lògic pensar, doncs, que la rutina diària és flexible i modificable constantment. Tot l'horari, les agrupacions, els espais estan destinats a millorar l'acció ensenyament-aprenentatge i és en aquest sentit que aprofitarem les oportunitats que ens ofereix el dia rere dia. Així que un dia de sol sortirem al parc a veure la flora i fauna, però també podrem mesurar el pati per comparar-ho amb la grandària de les piràmides d'Egipte... entre tants d'altres exemples. També però modificarem l'horari quan s'acosti una festa concreta, una celebració, una visita... Tot és aprenentatge i volem fomentar

aquestes vivències.

Els esbarjos els compaginarem amb els altres infants més grans i més petits (precisament per a donar sentit a la corresponsabilització i poder posar a la pràctica que els grans juguin amb els més petits, al revés i que es creïn dinàmiques riques en dinamisme, coneixement, llengua, valors, entre d'altres...).

VERTICALITAT

La verticalitat és l'estructura d'aules que hem escollit. D'aquesta manera a l'escola hi ha tres etapes ben diferenciades. En un primer lloc amb els infants de dos a cinc anys (maternal), on els infants estan barrejats entre ells. Els infants de sis i set anys estan al que anomenem cicle II i finalment; els infants de vuit, nou i deu anys que estan al cicle III.

Aquesta estructura ens facilita l'observació dels infants i potencia la seva interrelació i l'aprenentatge entre iguals. Per a millorar i reforçar l'aprenentatge lingüístic que els companys més grans parlin, interactuïn amb els més petits és fantàstic. No és un adult el model lingüístic (que també), sinó que és un igual, un amic, un company. El valor d'aquest aprenentatge està fora de dubte en tots sentits, ja que veure un company essent capaç de parlar la llengua catalana els apropa a la meta d'aprendre'l.

Aquesta estructura que originàriament va ser motivada per raons lingüístiques, ens és positiva per tota la resta d'aprenentatges del quotidià, conceptuals, actitudinals...

Així doncs, la verticalitat és un procés d'imitació de la realitat en que els alumnes s'interrelacionen entre ells independentment de l'edat, reflex de la vida diària en que no ens relacionem únicament amb aquelles persones de la nostra mateixa edat, sinó que interaccionem indistintament en funció de les persones, habilitats, afinitats, interessos... (Faus & Bertran, 2011)

TREBALL COOPERATIU

El treball cooperatiu és l'estratègia que ens facilita el garantir la igualtat d'oportunitats dins la classe, tractant individualment a cada un dels nostres alumnes.

El mestre és un guia de tot el procés d'aprenentatge dels infants, orientant-los i ajudant-los a trobar les seves pròpies estratègies en tot el procés. Així doncs, el mestre no és qui tot ho sap, ja que la solució als seus reptes pot ser donada pels seus companys, diccionaris, llibres, enciclopèdies, ordinadors... i també, lògicament, pels mestres.

El mestre doncs, lluny de convertir-se en propietari de la classe és l'encarregat de crear un context propici a l'aprenentatge, ric en situacions que estimulin i motivin els infants a continuar aprenent i desenvolupar-se.

CONCLUSIONS

El model educatiu de La Bressola no és res de nou o no inventat. És el model que a nosaltres ens funciona per assolir amb èxit els objectius. Potser hi hagi similituds amb múltiples corrents pedagò-

giques contemporànies o més antigues, però en tot cas la paraula innovació és un element present en la nostra pràctica diària. Sempre estem posant-nos en causa, analitzant-nos, provant i millorant. Així doncs és difícil definir un sol model pedagògic concret.

La Bressola va néixer amb l'objectiu de recuperar l'ús lingüístic del català a través de les escoles. Per a fer-ho va emprar el mètode immersiu. Amb tot, s'ha impregnat d'una part pedagògica amb finalitat i objectius propis. Els infants tenen clar que poden demanar ajuda als mestres o als altres companys, però tant ells com els que ajuden parteixen de la base que han d'aprendre a fer-ho sols.

Referències Bibliogràfiques:

- Bressola, L. (2007). *La realitat d'un somni. Trenta anys d'escoles catalanes a la Catalunya del Nord*. Barcelona: Edicions de 1984.
- Faus, E., & Bertran, À. (2011). De la verticalidad a la cooperación. *Cuadernos de Pedagogía*(417).
- Le Bihan, J. P. (1998). La Bressola: Un nou sistema d'immersió lingüística. (Ò. Cultural, Ed.) *Escola Catalana*(351).

Correspondència amb l'autor: Àdam Bertran i Martínez. Mestre d'Educació Infantil. E-Mail: adambertran@gmail.com

